

Franckesche Stiftungen zu Halle

O Christos Sphragistheis. h.e. Obsignatio Christi, Ex. Joh. VI, 27. Variis Philologico-Theologicis Observationibus illustrata

Gude, Gottlob Friedrich

Laubæ, [1727?]

VD18 13459597

Abschnitt

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-197227](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-197227)

Q. D. B. V.

Ua TIBI, CHARISSIME PARENS, no-
vi ejusque gravissimi muneris pariter,
ac etatis TUÆ novi anni auspicia, binis
diebus se invicem excipientibus, fausto
omine capeſſendi, felicitas nunc contin-
git; ſwadet, imo imperat, ut de illa pro
mea, erga TE, filii pietate TIBI publice gratuler.. Neque cre-
do, fore, qui mihi hoc ſcriptionis genus, quod exiguum eſſe lu-
bens fateor, vitio vertant; æqua mentis trutina penſitantes,
TE præter, CHARISSIME PARENS, ſi a ſummo Numine di-
ſceſſerim, hoc in rerum univerſo mihi eſſe neminem, cui tot
tantaque beneficia in acceptis referre debeam.. Noverint i-
gitur omnes, quæ pia vota TIBI nuncupem! quibus TIBI uti-
lius & jucundius ſcio nihil. Atque ut illa TIBI eo ſcaviores
ſint, philologicum meletema iis præmittam, quod ab iis non
longe alienum, ſed fontis ad inſtar ſit, qui illa ipſa ſcatur-
riat.. Sed quæ votorum ſcaturigo præter Chriſtum patet?

a 2

Per

Per Christum parva salus omnis est, quam anhelat anima credens, & quæ ipsam votorum ejus compotem reddere valet! Idem fons mihi nunc pateat, cum de votis, TIBI, CHARISSIME PARENS, solvendis sim sollicitus! Nec spes fallet labor, qui in oraculo quodam sacro de Christo nunc versabitur. Præ aliis nunc in mentem recurrunt solatii plenissima dicta, quæ ex mellifluo salvatoris nostri ore profluxerunt, & a Johanne Theologo C. VI, 27 Evangelii sui recensentur. Profert eadem Christus de seipso. Cibum enim, a se hominibus præbendum, commendaturus, hanc addit rationem Christus: Τὸν γὰρ ὁ πατὴρ ἐκ Πατρίσθεν, ὁ Θεός. Hunc enim Pater obsignavit, DEUS. Cum superiori hebdomade Ob signationem fidelium passivam Paulum Ephes. I, 13 14. secutus, pro concione explicarem; alia inter & hoc Christi effatum meditationi meæ subjiciebat thema. Temporis vero ac instituti mei ratio prohibebat, quo minus decentem operam illi perlustrando impenderem. Nihilominus tamen dignitas & gravitas Ejus primo statim intuitu oculorum aciem perstringebat; ut firmiter constituerem, uberiores ejus perlustrationem hac ipsa occasione moliri, TIBIQUE, CHARISSIME PARENS, ex philologicis in S. S. dicta observationibus mentem TUAM curis laboribusque fessam non parum recreanti, consecrare. Imprimis cum Interpretes evolvens non sine tædio animadvertendum mihi fuerit, partem illorum hujus effati emphasin prorsus transisse, alios in illa plures nexuisse, quam solvisse & enodasse nodos. Quorum omnes in præsentī recensere ac confutare, nec libet nec licet. Is enim cancellis conscriptus erit labor, ut quæ de hoc Christi effato sententia sit mea, pronunciem; salva omnium libertate a me dissentiendi. [a] Et

a] Cui volupe est varias Interpretum explicationes legendi, adeat WOLFII curis Philologicis ad h. l.

Et ut aberuenda huius verbi significatione exordium capiat oratio nostra, omnium, quos consultum consensu, interpretum, σφραγισται, vi etymologi sui σφραγισ, proprie significat; nota impressa aliquid notare, ac insignire. Cujus impressionis variae citari possunt causae, modo, ut cui promissum nostrum confirmemus; modo, ut quid custodiamus & muniamus; modo denique, ut unum ab altero distinguamus. Ob singulas causas non solum res, sed homines etiam omni aetate obsignati fuerunt. [b] Saltem hic consignandi ritus, ansam suppeditavit hominibus figuratam quandam phrasin formandi, ac interdum res hominesque improprio sensu obsignatos dicendi. [c] Hinc non adeo inusitatum & infrequens videtur, quod Christus se σφραγισθεῖς, obsignatum appellet. Eamque obsignationem a Patre sibi factam asseverat, ἡ & πατρὶς πατρίδα, tota familia in coelis & in terra nominatur, Ephes. III, 10. qui eum הוּיָּ hodie genuit. Ps. II, 7. Insuper commemorat notam a Patre sibi impressam, nimirum O ΘΕΟΣ. Quam vocem ab Interpretibus ad Patrem Christum obsignantem communiter referri non ignoramus, sed quid obstat, quo minus vocem ἡ ΘΕΟΥ pro illa ipsa nota accipiamus, quam Pater Filio suo impressit? Visne illam per appositionem cum ἡ πατρίδι constru-

- b] Quas obsignandi causas allegat, & exemplis ex Tabulis S. illustrat D. WERNSDORF Diss. de Contristatione Spiritus obsignatoris. Ephes. IV, 30. §. 13. pagin. 24. confer etiam D. CORNELII HASÆI Diss. de Stigmatibus Veterum, & M. DERLINGII de Servis Literatis. Atque hæc stigmata etiam pro sigillis habita fuisse, patet ex Chrysostomi Homilia in Rom. IV, ad cuius comma XI. stigma, quod inuri solebat militibus σφραγίδα ἡ σφραγίς, sigillum militum appellat. T. IV. Opp. pagin. 94.
- c] Quemadmodum Christiani baptizati, & crucis signo signati, primo aetate dicebantur σφραγισμένοι, obsignati, referente JOSEPHO BINGHAMO Originibus Ecclesiae, Vol. IV. pagin. 312. edit. Halensis; nec non WERNSDORFIO l. c.

endam? Ast plurimorum, si non singulorum S. S. dictorum in-
spectio, in quibus voces per appositionem sunt connexæ, edo-
cet, quod illæ voces more consueti se invicem immediate sequan-
tur, absque interjecta voce alia, quæ h. l. legitur, & vocum
appositionem statuendam dissuadet. [d] Ipsam igitur notam
Christo a Patre impressam designare, nobis videtur, vox O
ΘΕΟΣ solitarie posita; & Christi dicentis scopus eo tendens:
Pater divinitatis caractere me distinxit, & instruxit. Jux-
ta Patris de Filio suo sententiam Exodi XXIII, 21. latam; וְשֵׁם
בְּקִרְבִּי nomen meum est in ipso. Nomen DEI autem ipsam
ejus essentiam significat, quandoquidem DEUS is est, qui dici-
tur. [e] Illustrat hæc verba Pauli elogium, Christo Ebr. I, 3.
dictum; quod sit effulgentia gloriæ, & character personæ il-
lius; imago DEI invisibilis. Coloss. I, 15. Hinc non nisi figura-
te Christi obsignatio intelligi debet ac potest; quod scilicet rea-
liter & essentialiter ab omnibus creaturis sit distinctus; quem-
admodum res quedam aut homo distinguendi causa obsignari
solet. [f] Distingvenda est ab hujus obsignationis actu ejus
manifestatio. Ille non unus, sed duplex fuit; nec hominum
ulli oculis usurpari licuit. Complectitur enim Christi obsi-
gnatio cum generationem ejus æternam, quoad divinam na-
turam; tum humanæ suæ naturæ in divinam ὁπόσα, rece-
ptionem, & divinæ naturæ essentialium proprietatum colla-
tio.

d] confer: GLASSII Philologia S pagin. 544. edit. noviss.

e] vid. idem l. c. pagin. 1505. coll. Actor. III, 16. IV, 7.

f] Audiamus cl. RITTMEIERUM de תָּרָס. Signo frontis bonorum Israelitarum
apud Ezechielem c. IX, 4. pagin. 29. docentem; Quando merces emptas
pecunia nondum soluta secum abducere vellent, ne cum aliis permuta-
rentur; eas sigillo suo aut alia quadam nota signabant in anteriore
parte. Solebant hoc quoque cum mancipiis, ne cum alienis servis mi-
scerentur, facere; quod THEOPHYLACTUS in Rom. VIII, 10. his
testatur verbis: Qui non habet sigillum, non est Domini, quem sigillum
designat. Igitur obsignatio distinctionis est symbolum.

tionem humanæ naturæ donatam. *Uterque actus Christum reddidit illustrem & conspicuum, & ab aliis distinxit.* Nam cui dixit angelorum unquam DEUS: Filius meus es tu, ego hodie genui te. *Ebr. I, 5.* *Ecquis angelorum nedum hominum gloriari potest: Data mihi est omnis potestas in cælo & terra; quem Christus se celebrat Matth. 28, 18.* Appellatur etiam hic posterior actus, quo humana Christi natura obsignata fuit, Unctio. [g] *Unctum enim quoad humanam naturam Christum, canit David: Ps. XLV, 8.* עֲלֶי-כֶן מָשַׁח אֱלֹהִים אֶחָדָהּ propterea unxit Te Dominus, DEUS tuus, oleo lætitiæ præ locis tuis, [h] *eamque ob causam Filio DEI nomen מְשִׁיחַ Χριστός uncti competit.* Ex quo actuum observato discrimine controversia inter Patres mota facile decidi potest, utrum ad divinam, an ad humanam naturam Christi obsignatio referenda sit. [i] *Neutri enim naturæ soli illa obsignatio tribui potest, sed utraque natura obsignationem quandam sibi suo modo vindicat.* Imo quoad divinam naturam Christus suimet ipsius obsignator dici potest, quoniam divina natura in humanam proprietates suas contulit. Utriusque obsignationis necessitatem docet David *Ps. ALIX, 8. 9* & Paulus *Ebr. VII, 26. 27,* quod absque illa Christo non licuerit pro hominibus pœnas dare, ipsisque vitæ spiritualis ac aeternæ bona

[g] Docente cl. LAMPPIO in Commentario suo in Johannem ad h. l. Patres quidam obsignare per ungere interpretati fuerunt. *Sub unctiois enim nomine tota inauguratio alicujus in munus exprimitur.* Quod autem Christi unctioem latiore esse sentiat obsignatione; in eo nos quidem non habet consentientes. E contrario immensa humanæ Christi naturæ unctio præ singulis credentibus, effectus nobis esse videtur, quod quoad divinam suam naturam jam obsignatus, & divinæ essentiae imago expressa fuerit.

[h] FLACIUS *Clavis S. S. pagin. 798.* observat. & etiam reddi posse propter coll. *Ps. XXVIII, 30.* Utræque significatio admitti potest, sunt enim subordinatæ.

[i] Cujus mentionem injicit LAMPPIUS l. c.

na promereri; quæ singula h. l. Christus appellat: cibum non pereuntem, sed cibum illum manentem in vitam æternam, quam *ἐϋδαΐσαι*, operari, h. e. fide sibi applicare, auditores jubet, sensu non legali, sed evangelico; qui a malitia repugnantia homines prohibet, & acceptionem suadet. Collato sequente commate 29. h. c. & *Jes. LV, 1.* Singuli enim Imperativi, & mandata, per quæ pœnitentia, fides & vita sancta hominibus injungitur; divinis promissionibus nituntur, quod id omne nobis dare velit, quid nos perficere jubet. Et hinc Theologis Imperativi Evangelici audiunt. Ne autem homines Christi obſignatio lateat, variis etiam modis eam manifestavit DEUS; Distinxit Filium suum criteriis falli nesciis! ne culpa vacarent, qui in Christum credere nollent. Tendebant in hunc scopum singula vaticinia & typi, sub quorum umbris Christus in veteri Testamento promissus erat, quasve singulas adventu suo in carnem collustrabat. Nonne miraculorum a se editorum copia omnium oculos in se convertere poterat Christus? De cœlo clamabat Pater coram omni populo: Hic est Filius meus dilectus, quo delector. [*l. Matth. III, 17. & Matth. XVII, 5. Ephes. I, 6. Johannes Baptista affirmabat, se Spiritum sanctum super Christum ἀντιπεριεργὰν descendentem conspexisse, & ex divino monito Christum inde cognos-*

[1] D. JOACHIMUS LANGIUS in Commentario suo in Epistolas Petrinæ pag. 639. vim vocis ἀγαπῆν egregie collustrat h. m. Additæ vocē ἀγαπῆνθς, eaque cum articulo posita. ὁ ἀγαπῆνθς, hunc Filium essentialem a filiis ex gratia adoptatis distinguit — — Et quia filii unigeniti a parentibus suis unice solent diligi, utpote soli, qui diligi possint, atque ita primario esse ἀγαπῆνθς. Hinc factum, ut dilectus apud Græcos idem esset ac μονογενής. vid. LXX Interpr. Genes. xxii, 2. 12. 16. Prov. 14, 3. Zach. xii, 10.

cognovisse. *Joh. 1. 32. 33.* [m Cum enim Pater Filium suum ratione humana natura, hominum gratia obsignasset; necesse quoque erat, ut hanc obsignationem variis, iisque non dubiis mediis hominibus manifestaret. Nec sane defuit officio suo summum Numen! Utinam, homines, quibus illa obsignatio manifestatio facta fuit, officii sui memores fuissent! tunc nec Christus, nec Apostolorum sermo de Christo crucifixo Judæis scandalo Græcisque ludibrio fuisset. 1 Corinth. 1, 23. Multo minus ipsum Christum hæc duplex obsignatio sibi facta fugit; ut potius mediis in cruciatibus suis ejus recordatus fuerit, atque preces suas ad montem oliveti, & in cruce ad DE-um, Patrem suum, hac obsignatione fundaverit. [n Varias ob hanc consignationem Christi hypotyposes conquirunt interpretes; quos inter tamen nemo præter cl. LAMPNUM, Theologum Ultrajectinum, rem acu tetigisse nobis videtur. Is enim excussis aliorum sententiis Christum ob hanc obsignationem cum summo sacerdote comparat; quem summum Numen præter alia vestitus sui ornamenta Laminam fronti sue præfigere jusserat, cui insculpta erant hæc verba: קדש יהוה Sanctitas Jehovah, Exodi xxviii, 36. appellatur a LXX interpretibus hæc sculptura: ἐν ὑποπωμα σφραγίδος. Summum enim sacerdotem & officio & vestitu suo Christum præfigurasse, extra controversiam positum est. Hinc a veritate non aberrabimus, quando hanc summi sacerdotis laminam cum
cl.

m] Ex collatione Luca 3, 12. omnino apparet, eorum sententiam probabilitati magis respondere, qui Spiritum sanctum descendente columbæ speciem vere assumissey autumant. vid. STARCKIUS ad Matth. 3, 17. & Wolfius l. c.

n] cl. Weisii Diss. de Præcibus Messia pro consequenda misericordia Patris, ex Ps. XL, 12. Præfide D. BOERNERO habitam. §. 21.

cl. LAMPPIO consignationis Christi typum dixerimus [o

Saltem ad Spiritus sancti mentem propius accedemus, quam si cum aliis Christum ad quendam gentilis cultus ritum respexisse asseruerimus. (p. Est omnino Christi inter ac summi sacerdotis consignationem haud exiguum discrimen. Quae enim verbis tantum expressa erat in aurea Pontificis Levici lamina Jehovah sanctitas; illa realiter & essentialiter Christo a Patre consignato competebat: conf. Malach. II, 11. neque sanctitas tantum, sed Justitia enim coll. Jerem. 23. imo tota essentia divina. Ut hinc asserere ipsi licuerit; Pater consignavit me; (expressit in me, quod sim.) O ΘΕΟΣ, DEUS!

Quia autem Christus ac fideles unum mysticum corpus formant; Joh. XVII, 21. Ephes. V, 22 - 32. igitur horum cætus quoque Christi Spiritus, & donorum, quibus caput unctum, & consignatum fuit, participes evadere potest; Joh. VII, 32. ut hinc etiam Spiritu sancto obfignentur, docente Paulo 2 Corinth. 1, 22. 5, 5. Ephes. 1, 13 14. cap. 4, 30. Cujus vero consignationis forma, & finis cum Christi consignatione non prorsus.

o] LUND. US de Judæorum Sacris nomen huic summi pontificis ornamento insculptum divinæ naturæ Christi, typum fuisse existimat pagin. 440. n. 17.

p] Juxta quem victimæ immolandi sigillo signabantur, cui impressa erat imago hominis adgeniculantis, revinctis post tergum manibus, gladio in jugulum suum imminente, quo indicabant Sacrum hoc fieri pro homine jam condemnato, & stricto divinæ justitiæ ferro jugulum præbente. Quem ritum enarrat ZORNIIUS Bibliotheca sua Antiqu. Exeges. T. I. pagin. 335. seq. & ad Christum applicat STARCKIUS, aliique, quos citat WOLFIUS l. c.

sus convenit, [q] sed variis modis ab illa differt. Christus enim ipsa divina essentia, sine hujus sigilli amissionis periculo consignatus erat, & ratione humane nature sue idem sigillum non tam sui, quam hominum causa præ se ferebat, ut pro iis divine justitiæ satisfacere posset! Quod neutrum de fidelium consignatione efferrī potest! Sed quemadmodum illa donis tantum & testimonio Spiritus sancti fuit facta; ita nonnisi in consignatorum commodum vergere debet; ut illi tam præsentis invisibilis, quam future hereditatis certiores reddantur. Ut enim breviter hujus consignationis fructus recenscamus; contingit illa credentibus 1. cruce pressis, ne illius mole supprimantur Rom. VIII, 28. 39. 2. preces fundentibus, ut certissimam exauditionem sperent. 3. a spiritualibus hostibus tentatis, ne illorum illecebris ac minis seducantur. Ut itaque Spiritus sanctus mnemonicum officium suum hac ipsa consignatione, & σφραγισιν suam exerceat. 4. Accedit, quod consignatis Ezech. IX, 4. Malach. III, 17. & Apoc. VII, 3. prærogativa præ æternis poenis DEI irruentibus promittatur. [r] Neque donatur hoc sigillum credentibus immediate, uti Christo, sed mediate, per verbum & Sacramenta. Tamen hanc ipsam sui consignationem, per Christi consignationem sibi partam esse; necesse est, ut grati & humiles fateantur pii. In
 b 2 Chri-

9] De Obsignatione Fidelium interna cf. D. SEBASTIANI SCHMIDII Dissertationem Ephes. 1, 13. 14. illustrantem; nec non illustris MOSHEIMII *Orationes sacras* P. II. n. 1. qua ritum hæcenus nondum satis cognitum ex Græcia repetit, servis per appensum quoddam sigillum futuram manumissionem promittendi & confirmandi; atque ex eo fidelium obsignationem internam scite satis illustiat; conteratur etiam ZORNIIUS l. c. pagin. 323. (* ubi vocem ἀρραβων solide explicat; quod scilicet sit pignus, quod in manus traditur, & tenetur re ipsa & σφραγις. Pars pretii implendi & ad ultimum quadrantem tempore constituto persolvendi.

r] cf. RITTMEIERUM l. c.

Christo enim, inquit PAULUS Ephes. I, 13. Spiritu sancto consignati fuistis.

Id, quod insigne beneficium excipit officium a consignatis præstandum; scilicet ut illi etiam consignent, quod DEUS sit verus, h. e. ut accipiant, ut credant divino Testimonio de sua salute. Legitur hoc Christi mandatum ejusque interpretatio apud JOHANNEM cap. III, 33. [s] Fit illa consignatio assensu divinis promissionibus dato, in precibus, cruce, & vita, quem spiritualium hostium minis ac illecebris superari non patiuntur; adeo, ut & ipsis vite sue moribus ad divinam regulam evangelio annexam compositis assensum suum declarent. coll 1 Joh. III, 3. Cessante hac activa fidelium consignatione cessat etiam ipsorum consignatio passiva; qua tamen, dum extra cælestis patriæ limites errant, beneficium majus non datur ullum. Cessat autem, quando malitiæ peccatis salute a DEO sibi sub certa conditione promissa se indignos reddunt, & Spiritum sanctum mærore afficiunt. Eph. IV, 30. [t] Illis enim & sanctitatem, & veritatem, summi Numinis in dubium vocant; 1 Joh. V, 10. quas proprietates tamen consignare & confirmare debebant. Non quidem suis viribus; quæ tanto negotio longe impares existunt; sed ipsius Spiritus divini ope, qui eos obsignavit. Cujus officii sui memores beneficio etiam consignationis sue nunquam non frui possunt.

Hec de CHRISTI Obsignatione nunc præfari libuit! quam eolubentius TIBI in mentem revocare volui, quia TUÆ Obsignationis principium est, & fundamentum; ejusque me-

mo-

s] Quæ verba egregie illustrat Zornius l. c. pagin. 336. & 338. cf. huc Rom. 3, 6. ubi Spiritus sanctus testimonium συναρπυσία cum spiritu nostro [illuminato sc.] dicitur.

t] Ad quem locum cf. WERNSDORFIUM & MOSHEMIUM l. c.

*moria fidem TUAM non parum corroborare valet, fore, ut
 & in posterum, quoad in mystica cum Christo capite mystico
 conjunctione perseveras, Spiritus sanctus σφραγιδς ad in-
 star TE obsignet, quia Christus in æternum obsignatus manet.
 Maſte! igitur fortique animo; & novum PASTORIS PRI-
 MARII munus; & novum vitæ annum feliciter auſpicare!
 Utriusque auſpiciū nova Spiritus auxilia ſibi poſtulant.
 Nec ea TE deficient! Spiritus enim, per quem in Chriſto ob-
 ſignaris, non ſalutis modo per eum TIBI confirmata eſt ſigil-
 lum, ſed quoque portio ipſius ſalutis præcipua. Cum primi-
 tiis Iſraelitarum comparanda, quarum meſſis, & oblatio DEO
 facta ſpem & jus ad reliquas fruges decerpendas, & in uſus
 ſuos convertendas, illis dabat; Exod. XXII, 19. XXIV, 26.
 Deuter. XXVI, 1. [u quare Paulus etiam Spiritum ἀπαρχὴν
 appellat Rom. VIII, 23. [x Liceat venia TUA hic inferere
 egregiam cl. STEPHANI LE MOYNE obſervationem, quæ
 internam fidelium obſignationem illuſtrat: [y Spiritus ſanctus
 eſt ſignum, ſigillum, σφραγίς, ad ſecuritatem conſcientiæ no-
 ſtræ nobis a DEO conceſſum: eſt pignus, quo certi reddi-
 mur, DEum aliquando omnia ſua promiſſa impleturum, &
 perſpicue, clareque confirmaturum, quod non ſit homo levi-
 tati obnoxius, nec filius hominis, quem dictorum ſuorum ſu-
 beat unquam poenitudo. Eſt etiam pars pretii, & acquiſitæ
 hæreditatis per ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti. San-
 guis Chriſti eſt pretium iſtius emtionis. Omnia bona cœle-
 ſtia*

b3

- i] Quæ loca illuſtrat GOODWIN *Moſe & Aarone* pagin. 848. edit. Hot-
 tingeri, & RELANDUS *Antiquitatibus S.* pagin. 351. alique, qui ri-
 tus Judæorum ſacros deſcripſerunt.
 u] Dicit quidem Paulus Spiritum ſanctum in fontibus; *Primitias ſpiritus*;
 ſed nonnunquam in ſtatu regiminis ponuntur, quæ per appoſitionem
 ſunt connexa. vid. GLASSII *Philologia S.* pagin. 546.
 y] *Variis Sacris* pagin. 479.

stia sunt ipsa hæreditas, cujus pars jam nobis traditur, tanquam pignus *Χειροδοτον*, & *καταχώριον* nimirum Spiritus sanctus, qui a nobis jam possidetur, semper possidendus, & concessus in spem obtinendæ integræ hæreditatis, & fruitionis; & usus omnium bonorum cœlestium, in quorum perfecta congerie consistit æterna beatitudo, & quorum delibata primitiæ, nimirum Spiritus sanctus sunt pignus homogeneous, & arrha sanctissima & arrhabon certissimus. *Exerit se hic Spiritus & administrantibus, & sanctificantibus, quæ vocantur, donis.* Utrisque a Christo per meritum suum partis, ut ab ipso in homines illorum indigos deriventur. Hac animi corporisque TUI vires, quas provecior ætas, munerisque gravitas frangere molitur, de novo suffulcient, & confirmabunt. Spiritum enim sanctum ceu sculpturam in TE conspiciens Christus, TE summus animarum Episcopus cordi humerisque suis, quod cum spiritali sponsa *Cantic. VIII, 7.* [*z desiderabis, imponet, TUIque sollicitam curam aget.* Quam quæso, hoc modo anima TUA valere poterit! Prospere autem valente anima non raro feliciter corpus valere potest! Cujus robur nulla re magis quam animæ anxietate & mœrore debilitatur! Id saltem tam certum quam quod certissimum est, corporis infirmitatem eo facilius & feliciter tolerari posse, si anima solatio est firmata. Illud ex TUI obfignatione capias! Ut itaque Pater cœlestis TE Evangelii ministro, plu-

res

2] Sive explicemus annulum signatorium; sive sigillum, aut aliam quandam sculpturam, vel annulo, vel alio quocunque instrumento factam; (Utrumque enim significare hanc vocem, observant Lexicographi;) hoc ipso voto suæ curæ & amoris sponsi suæ se commendat sponsa. Annulum enim declarandi amoris symbolum antiquo ævo jam habitum fuisse, docet KIRCHMANNUS de Annulis pagin. 118. 157. cf. DASSOVIVM de Emphasi S. vocum ex veteri Historia Hebr. repetenda, Diff. III. pagin. 3.

res adhuc ecclesiae Laubanae nostrae animas per Spiritum sanctum in Christo consignare queat. Gentiles mystas suos olim nominabant σφραγισται; [aa] majori autem jure Evangelii ministris Ιωv σφραγιστών titulum sibi vindicant. Quia ipsorum ministerio per verbum & Sacramenta homines obsignari curat. Hoc Obsignatoris officio TU quoque, CHARIS-SIME PARENS, quo hactenus usus fuisti, studio fungaris! εἰδὼν ὅτι ὁ κρῖς σφραγίζει τοὺς ἐν κυρίῳ. Gratulor TIBI Tuos conatus; gratulor TIBI futuros fructus! Vale, Tuoque paterno amore, paternisque precibus ad DEum ardentius fuis, & in posterum me prosequaris. Lauba D. XXX Novembr. MDCCXXVII.

[aa] Victimae enim immolandas caractere quodam notabant. vid. JOH. MICHAEL HEINECCIUS de veteribus Germanorum aliorumque nationum sigillis. P. I. Cap. 3. pagin. 23.

